

Ilyen volt Szlovénia!

ígéretünkhöz híven számos tulajdonnevet tartalmazó emlékeztető a kiránduláson részt vett túratársak részére

A túravezető addig hallgatta túraversenyző ismerősei beszámolóit a Júlia Alpokról, míg egyszer csak elviselhetetlenné vált a szlovén hegyek hiánya, elkerülhetetlenné a szlovéniai utazás. Akadt még néhány túratárs, akik látatlanban fantáziát láttak a kirándulásban. Jól írja az útikönyv, hogy Szlovénia szomszédunk, mégis nagyon keveset tudunk róla. Ezt a tudásdeficitet pótoltuk augusztus második hetében.

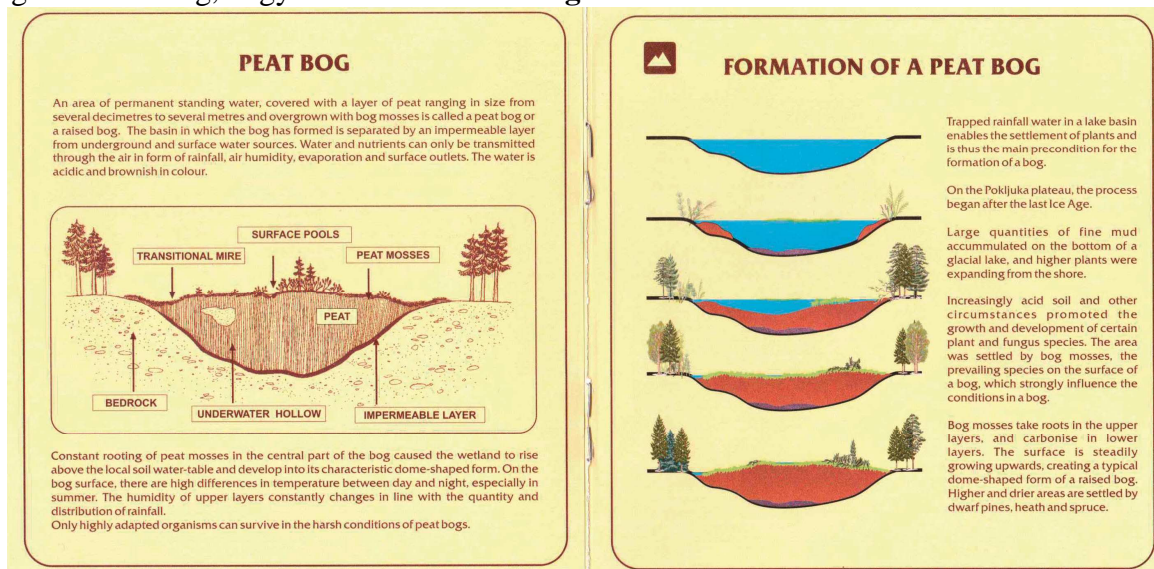
A vasárnapi, 2010. augusztus 8-i leltár:

- 500 km buszon (Paks – **Lendva** – Bled),
- hegyek töménytelen mennyiségben, ugyanennyi fotó a buszablakból,
- 6 km gyalogosan (séta a bledi tó körül).

A tó körüli sétát nem lehet szavakkal jól leírni, viszont a Mária-szigetet a hét végéig is csak távolról sikerült szemügyre venni. Bennfentes információ, hogy a szigetre a nagy gondolatokkal vagy a kicsi – esetleg hattyú formájú – csónakokkal bejutni, és félórászkát a szigeten tölteni is komplex élmény, és ugye a kápolna kisharangját meghúzva kívánságot is lehet(ett volna) megfogalmazni. Mondjuk a pénteki időjárásra vonatkozóan ...

Hétfőn (2010. augusztus 9-én) először a **Pokljuka** tanösvényen kirándultunk. A Pokljuka karszt fennsík a Júlia Alpok legnagyobb fennsíkja és a legnagyobb erdővel borított terület egyben. E sorok írója rendkívül büszke, hogy segéd-túravezetőként ő találta meg ezt a könnyű, de sok látnivalót kínáló bemelegítő útvonalat. (A Triglav Nemzeti Park Információs központjában, ahová együtt végül időhiány miatt nem jutottunk el, számos tematikus útvonaljavaslat található kis brossurák formájában.) A télen sí központként népszerű Pokljukáig a buszunknak fel kellett kapaszkodnia 1200 méterre, egész pontosan **Mrzli** (kéretik hangosan kimondani) **Studenecig**. Innen egy térképen nem jelölt, de kis barna útjelző oszlopokkal jól irányított útvonalon tettünk meg 9 km-es kört. Feketefenyő erdőkben, szétszórt hegyi legelők és láposok mellett haladtunk. Láttunk szénégető házat, az első világháborús osztrák-magyar védelmi vonalat, mókust, faltunk áfonyát és szamócát bőven. Az útvonal közben egy kisebb, rejtőzködő tanösvény kört, a **Barje Goreljeket** is végigjártuk, ahol azt is megtudhattuk meg, hogyan töltődött fel a **tőzeg mocsár**.

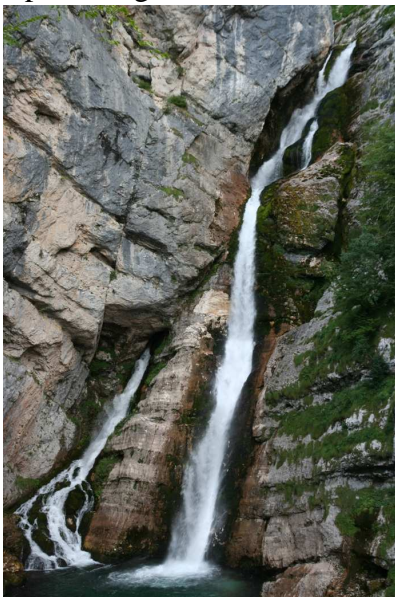

A Mrzli Studeneceben elköltött turista ebéd után átbuszoztunk **Zasipba**. Mivel a verés kockázata csekély, most már elárulhatom, mehettünk volna rögtön buszszal Podhomba is, de a túravezető szerint úgy nem lett volna olyan sikerélmény a szurdok megtalálása és meghódítása. Sajnos a 834 méter magas Hom csúcsra a jelzett útvonal nem vezetett fel, de kárpótlásul –szükség okozta szükség miatt – a faluból gyalogosan kellett felcseppentni a **Katalin kápolnáig**, továbbhaladva kilátást kaptunk a magas hegyekre, a Karavankákra és Bledre.

Az 1.600 méter hosszú **Vintgar szurdok**, a végén a 16 méter magas **Sum vízeséssel** – megint nem szöveges történet,. A **Radovnica patak** által formált szurdokot 1891-ben fedezte fel Jakob Zumer, a gorjei polgármester és Benedikt Lergetporer, térképész és fotós.

Kedden (2010. augusztus 10-én) magasabbra törtünk. A **Bohinji-tótól** felvonóval felmentünk 600 méterről 1.540 méterre egyhuzamban. Aztán több kisebb szakaszban az 1.922 méteres csúcsra, a **Vogelre**. Egyeseknek innen gyalogosan volt kedvük hosszan leereszkedni, mások visszatértek a felvonóhoz. Bár a kis túra csak 8,4 km volt, közben 700 méter szintemelkedést küzdöttünk le. És persze a látványos látnivalók sem maradtak el. A Triglavot nem sikerült beazonosítani, még nem szokott hozzá a szemünk, de a magas hegyek látványához már nagyon is, és persze ilyenkor virít a legtöbb alpesi virág.

Utána 30 emeletnyi lépcsőt megmászva megnéztük a 894 méter magasban található **Savica vízesést** (Száva vízesés).

Az A betűt formázó duplaágú vízesés az 500 méterrel magasabban fekvő Crno Jezero (Fekete-tó) vizét hozza rejtőzködve. A nagyobbik vízesés 78 méter, a kisebbik 25 méter magas. A legnagyobb szlovén költő, France Preseren hősi epikus költeményt írt a vízeséshez, a Savica kereszt-sége címmel.

A Száva folyó két folyó összeolvadásával indul: a 45 km-es Sava Dolinka és a 31 km-es Sava Bohinjka. Utóbbit a Bohinji-tóig Savica-nak (kis Szávának) hívják). A szokásos időhiányban szenvedvén a Bohinji-tóban fürdés elmaradt.

Szerdán (2010. augusztus 11-én) a nagyobbik csapat **Ljubljanába** utazott.

A **Tivoli Parkban** parkoltunk, az óvárosi részbe tartván elhaladtunk a Nemzeti Galéria, a Modern Művészetek Galéria, a Nemzeti Opera és Balett Színház és a 13 emeletes Felhőkarcoló (a **Neboticnik**) épületek mellett.

Persze legelőször átvettük Ljubljana rövid történelmét: a hely már 4000 éve kiemelten fontos volt különböző korok embereinek. Az első komoly kultúrával rendelkező népek a bronzkorban jelentek meg, az **illírek**. Tőlük származik a város **Emona** elnevezése is. Később a **kelták** már erősségnek használták a várhegyet. A Krisztus előtti első évszázadban, Augustus császár idején bált római birtokká, **Iulia Aemona** néven. A virágzó római provinciát az V. században a **hunok** romolták le.

A népvándorlás különböző barbár törzsei után a VI. század végén a **szlovének** telepedtek meg az elhagyott helyen, melyet a X. században a magyar kalandozók is megsarcoltak.

Osztrák örgrófok és a krajnai herceg voltak a birtokosai a XIII. században városi rangot kapott településnek. A XIV. században Albert herceg lett a tulajdonos, **600 éves Habsburg uralmat** alapozva meg. A békés életet és fejlődést **két földrengés** (XVI. század eleje és XIX. század vége), valamint a XVI. századi **török támadások** hátráltatták.

Napóleon XIX. század eleji rövid, néhány éves **Illír tartománya** máig élő emlék Szlovéniában, hiszen első ízben élhettek nem osztrák fennhatóság alatt.

A város gazdasági fejlődése az 1857-ben induló Bécs-Trieszt vasúti forgalom után gyorsult fel. (Bécs-et a szlovének Dunajnak hívják.) A terjeszkedő város átgondolt tervezést igényelt, ezt két tehetséges építészre bízták. Maks Fabiani, majd **Joze Plecnik** a barokk építészeti arculat megőrzésével teremtettek új városképet. A Habsburg korszak után 73 éve sközös dél-szláv államiság következett, és **1991-ben** vált **Szlovénia** független állammá.

Közeledvén a központhoz először megnéztük a volt Népbank épületét, a szecessziós **Vurnik házat**. A barokk **ferences templom**, majd tér névadója, **Preseren szobra** után röviden elvonta a figyelmünket a bronz háromdimenziós „térkép” és már meg is láttuk a Hármas-hidat. A **Hármas-híd** a város spirituális központja (akármit is jelent ez). A híd szimbolizálja a főváros két partjának, a régi-nek (a vár alatti óváros és a korábbi kőhíd) és az újnak (a Preseren tér és a két XX. századi gyaloghíd) találkozását.

Az óvárosi részen elsétáltunk a Plecnik-árkádor mellett, alatt a Sárkányos hídig, ami Ljubljana szimbóluma. Majd vissza is, hátha valaki vásárolni szeretett volna, közben találtunk olyan gyalogos hidat is, amely nem szerepelt a térképünkön. Úgy tűnt, hajókirándulásokat lehet onnan tenni. A Hármas-híd mellett találtuk a turisztikai irodát. Barokk házak mellett elhaladva a XV. században reneszánsz stílusban épült **városháza** (Rotovz) és a Díszkút volt következő célpontunk. A **Díszkút** Francesco Robba XVIII. századi alkotása, a szobrok a három krajnai folyó (a Ljubljanica, a Krka és a Száva) allegorikus alakjai.

A **Szt. Miklós-székesegyház** a XVIII. barokk egyik legszebb európai épülete: megnéztük kívülről. A nagykapun az elmúlt század püspökei domborodtak ki.

Utána a várba vettük az irányt, siklóval. A vár nem volt olyan vonzó, mint amilyennek vártam. De remek volt a kilátás a bástya kilátóteraszáról, aranyos volt a kicsi vártemplom, és volt magyar vonatkozása a helynek: itt őrizték Batthyányi Lajost 1849-ben. A várból dél felé gyalogosan „zúgtunk le”, a **Szt. Jakab-templom** előtti téren tartottunk ebédszünetet.

A kiszabott idővel már elég rosszul álltunk, de muszáj volt megnézni a **római városfalat**, a Krizanke mellett elsietve az **Illír emlékművet**, a **Nemzeti és Egyetemi Könyvtár** vöröstéglás épületét, az előtte álldogáló töménytelen szoborral, az Egyetemet. A Kongresszus teret éppen felújítják, így az Emonai polgár szobrát nem láttuk. De még gyorsan lesétáltunk a folyópartra, ahol egymást érték az éttermek külső teraszai a vízparton, időnként egy-egy gyalogos híd – hangulatos volt.

A Bledbe időben visszaérkezéssel lehetőséget teremtettünk arra, hogy megtegyük azt, amire eddig nem volt sosem idő. Ez végül többségében a 140 méteres kőszirten álló **bledi várkastély** látogatását jelentette, ami a múzeumokon, a Guttenberg nyomdán kívül azt az időszerű kilátást is jelentette, melynek eredményeként végre látszott a sziget, mint sziget.

A vármúzeumban mindent megtudhatunk az írásban először 1004-ben említett Bledről is.

A Bledi tó

A tó a Bohinji gleccser visszavonulásakor jött létre. 2120 m hosszú és 1380 m széles, maximális mélysége 30,6 m, tektogén eredetű. A tó festőiségét a tó keleti részén álló sziget hangsúlyozza.

A Bledi sziget

A sziget jól benőtt növényzettel, mely csaknem eltakarja a szigeti épületeket; a haranglábat, a templomot és a káplánságot. A tópart déli feléről látványos a hosszú lépcsősor.

A szigetről sok legenda ismert, a legnagyobb szlovén költő France Prešeren is felhasználta egyet közülük egy mesteri művében. A legenda, amelyet felhasználta, azt

állítja, hogy a szigeten Živa ószláv istennő szentélye állt és őrizte Bogimilat és Staroslavot. A keresztény hitre térítés után 745-ben kénytelenek voltak felcserélni a többisten-hívést a keresztény hitre. A Živa istennőt felcserélték a keresztény Mária személyével. A 99 lépcső bal oldalán építettek egy kis Mária kápolnát ahol az emberek ugyanúgy elvégezhetik imádságukat. A templom előtt Mária Magdalena szobra helyezkedik el.

Az elsüllyedt harangról szóló legenda

A "kívánság teljesítő harangot" 1534-ben az olasz Padovában Franziskus Patavinus öntötte ki. Ebben a korban a bledi várban élt egy fiatal vigasztalhatatlan özvegy. A férjét megölték a rablók és a holttestét a tóba dobták. Egybegyűjtötte az egész ezüstjét és aranyát és egy kis harangocskát öntetett belőle a szigeti kápolna részére. De sajnos a harang nem érkezett meg a szigetre. A mérges vihar elsüllyesztette a csónakkal és a csónakosokkal együtt. Világos éjszakán még ma is néha hallani a hangját a mélységből. E szerencsétlenség után a kétségbeesett özvegy eladta az egész vagyonát, a bevételt egy új templom építésére adományozta és ő belépet egy római kolostorba. Ott élte vallásos életét mindhaláláig. Halála után a pápa egy új harangot avatott be és elküldte a bledi szigetre. Aki megcsengeti ezt a harangot és közvetíti saját kívánságát a "hölgynek a tóru", kívánsága teljesül.

Szerdán (augusztus 11-én) indult a kétnapos túra a Triglav-ra

Eredetileg 7-en terveztük, hogy ezen a napon nekivágunk a kétnapos „nagy” túrának, ám reggel Lajos jelezte, hogy nem tudott éjszaka aludni, így inkább nem vállalja az utat. Így maradtunk hatan: Donát, Feri, Klári, Krisztián, Imi és jómagam. Azt hiszem mindannyian izgultunk egy kicsit, vajon hogy fogjuk bírni a túrát, de a fiúk talán jobban, hisz már 5 órakor mindenki talpon volt, míg Klárit fél 6-kor ébresztettem. ☺

A gyors reggeli után következett 3/4 órás buszozás és negyed 8 körül nekiindultunk. Kiindulási pontunk az előző nap felkeresett Savica vízesés alatti parkoló. Innen, 650 méteres tengerszint feletti magasságból szinte függőlegesen, de könnyen járható szerpentin ösvényen vágunk neki utunknak. Hamarosan némi drótkötél is segítette a feljebbjutást. Az első ~600 méter szintet igen rövid távon tettük meg, közben szép kilátás volt a Bohinji-tó fölötti felhőkre – természetesen felülről.

Hamarosan elértük az első tavat –talán a fáradtságnak volt köszönhető, hogy egyedül Klári érzett erőt lemászni a vízig. Innen már enyhén emelkedve haladtunk tovább, majd ismét szerpentineztünk egy kicsit, hogy kitáruljon előttünk a Triglavi-tavak-völgye. Héttó-völgynek is nevezik, de ez lényegtelen. Azt a látványt szavakkal leírni lehetetlen... A völgy aljában pompázatos növények, kétoldalt kétezres hegyek, majd tengerszemek. Itt értük el a Dvojno jezero (Kettős-tó) partján épült Koča pri Triglavskih jezerih turistaházhoz. Ekkor már 1685 méter magasan voltunk, így azt gondoltuk, megérdemlünk egy-egy doboz sört, radlert vagy üdítőt. Azt most fedje jótékony homály, hogy ki mit ivott ☺

Továbbhaladva egy bábéskodó családra figyeltünk fel – kiderült, hogy egy mormotát figyelnek. Ezt még nem sikerült lefotózni, de a következő tengerszemnél, a Jezero Ledvica-nál tartott pihenő közben már kettőt is láttunk, melyből az egyik nyugodtan pózolt egy kőtömb tetején.

Úgy döntöttünk a Zastavka koča-hoz nem térünk ki, így a Zeleno jezero-nál búcsút vettünk a Triglavi-tavak-völgyétől és újabb szerpentinnek vágunk neki. Mivel az idő már előre haladt, és a nagy mászás előtt szükségesnek láttam egy kis energiapótlást, így ebédet vezényeltem. Ekkor már 2000 méteres magasság körül jártunk. Innen elég meredeken továbbra is felfelé a Hribarice nevű terület felé tartottunk és egészen 2400 méteres magasságig jutottunk. Közben elfogytak a növények és mélyebb részeken egyre több hófoltot láttunk. Egy nagyobb utunk is keresztelkedett. A Kanjavec (2568 m) és a Mišeljki konec közötti hágóból le egy kényelmetlen törmeléklejtőn kellett leereszkedniünk, egészen a Dolič-házig, más néven Tržaška kočához (2151 m). Itt egy fiatal holland pár asztalánál találtunk szabad helyeket, így itt fogyasztottuk el megérdemelt italunkat. A holland pár fiú tagja előttünk adott át kedvesének egy szép gyűrűt, melyet Feri fotózott lelkesen. Igaz, egy sör még kevés volt, hogy folyékonyan beszéljen németül, de némi angollal keverve megbeszélték, hogy a képeket elküldi a fiataloknak elektronikus postán.

Innen már nem sok volt hátra, de a hágóból láttuk, hogy a ház előtt még egy meredek felszökés vár ránk. Ezt is leküzdöttük és fél hatra megérkeztünk az erre a napra kitűzött célponthoz, a 2401 méteren található Planika turistaházhoz. A 30 ágyas szobán nem lepődtünk meg különösebben, ám az már rosszabbul esett, hogy még hideg folyó víz sem volt. Vacsorára Krisztián kivételével mindenki káposztalevest rendelt, mely igen tartalmas volt, Krisztián pedig megtanulhatta, hogy külföldön a gulyás nem levest, hanem pörkölt félélt jelent. ☺

A háztól egyébként a panoráma csodálatos volt. Fölöttünk északra magasodott a Triglav hárma csúcsa, míg kelettől nyugatig hegyláncok, völgyek panorámája. Ezt a látványt csak napkelte utáni fényekben fürdő hegyek látványa tudta felül múlni.

Az éjszaka is „kalandosra” sikeredett, mert a szobában aludt egy kis gyerek is, aki többször felsírt, így többször is felébredtünk. Reggel mindannyian egyet értettünk abban, hogy a szülők részéről mekkora önzőség ilyen kis gyereket ilyen hegyre cipelni.

Ezen a napon kicsit több, mint 10 óra alatt megtettünk 19 km-t, emelkedtünk mintegy 2100 métert és süllyedtünk 350 métert.

Csütörtökön (augusztus 12-én) : Triglav, második nap

A reggelire kapott sonkás tojásokat hamar eltüntettük, és 7 órakor, hátizsákok nélkül nekivágtunk a HEGYnek. Hamar elértük az első drótköteles szakaszt, ami a csúcsig már csak itt-ott szakadt meg. A Mali Triglav gerince előtt találkoztunk az első emléktáblával az itt elhunyt 5 fiatal emlékére. Később még számos tábla készítetett mindannyinkat fokozott óvatosságra, akkor is, ha legtöbb esetben villámcsapás volt a tragédia oka. Szerencsére mi gyönyörű tiszta időben jártunk, ám a csúcson feltámadt szélben a kb. 10 °C-os hőfokot jóval hidegebbnek éreztük. A Mali Triglav (2725 m) gerincén már rengeteg emberrel találkoztunk, ezután következett az a szakasz, ahol a gerinc néhány helyen fél méteresre szűkül, jobbra-balra pedig több száz méteres mélység. Az út ennek ellenére viszonylag könnyen járható, csak az állandó szembeforgalom okozott némi lassítást.

A csúcst az Alježev pléhkunyhó uralja, mely előtt örömmel fotózkodtunk. A panoráma innen teljesen körbe lenyűgöző, de ezt talán fölösleges is mondanom. ☺ A hideg szél miatt azonban sokáig nem volt kedvünk nézelődni, no és még előttünk volt a leereszkedés. Még megnéztük, amint egy család kristály poharakkal koccintott a csúcsmászás sikerére, majd eléneklik a szlovén himnuszt, utána ugyanazon az úton, ahol feljöttünk, visszaereszkedtünk a Planika házig. Egy italra ezúttal is volt idő, ám most többen inkább egy meleg tea mellett döntöttek. ☺

Innen a Velo Polje (Nagy mező) fölött található Vodnikov ház (1817 m) felé vettük az irányt. Közben még volt néhány rövidebb láncokkal biztosított szakasz, de ezek nem jelentettek különösebb nehézséget. Dél körül már elértük a házat, de még nem voltunk igazán éhesek, így a szokásos innivalók elfogyasztása után továbbindultunk. A ház után még kicsit hullámzott az utunk, ám később már folyamatosan haladtunk lefelé.

A kövekkel felszórt út Krisztián sarkát viselte meg a legjobban. Egy szép kis szurdokszerű völgyben fogyasztottuk el ebédünket, majd továbbra is lefelé haladva először felülről ránézve, majd alulról is megcsodáltuk a Mostniški-vízesést. Innen már szinte sík úton értük el a Vojah turistaházat (690 m), ám az utunk még mindig tartogatott egy kis meglepetést. Némi keresgélés után rátaláltunk Mostnice-szurdokra, mely mellett a befejező szakaszunk vezetett. A leírások bizony igazat mondtak, a szurdok néhány helyen eléri a 20 méter mélységet, ugyanakkor alig egy-két méter széles. Próbáltuk lefotózni, de a látványból a fotó végképp nem ad vissza semmit, ezt bizony látni kell. Fél 6-ra leérkeztünk a megbeszélt parkollóba, ám mivel azt a hírt kaptuk, hogy a buszunk csak később érkezik, így leballagtunk Stara Fruzinába, ahol az első kocsmában pótoltuk folyadékhiányunkat, majd a Triglav étteremben megvacsoráztunk. Az adagok a túránkhoz voltak méretezve, igen csak jól laktunk.

Ezen a napon 10,5 óra alatt megtettünk 18 km-t, emelkedtünk 760 métert és süllyedtünk 2300 métert.

Csütörtökön (2010. augusztus 12-én) átutaztuk a hegy nyugati felére, a trentai oldalra. Ezt nem szerveznénk egy újabb alkalommal ilyen formában, túl sokat kellett utazni busszal a látnivalóért. Mindenesetre az **Isonzó (Soča) forrása** és az Isonzó mellett haladó nemzeti parkos tanösvény valóban csodás látnivaló volt. Közben láttuk Kugy szobrát. A jogász **dr Julius Kugy** (1858-1944) a Julia Alpok nagy csodálója, felfedezője volt. Érdekes a szoboralak, ahogyan a hegycsúcsok felé néz, és hogy elmulasztottunk a fotón mi is mind arra nézni ...!

A szűk **Mlinarica** szurdok fotóval visszaadhatatlanul látványos volt. A függő hídon átkelés közben a patakban fürdőzőket láttunk. Talán nekünk is kellett volna ... Érintettük az **Alpesi Botanikus Kertet**, haladtunk még egy kicsit az (összességében, Bovecig 25 km-es) Soca tanösvényen, hogy még a Triglav csúcsát is lássuk, majd a busszal délről körbekerülve a hegyet, **Skofja Lokán** keresztül visszatértünk Bledbe.

Pénteken (2010. augusztus 13-án) végül nem lottóztunk. Talán kellett volna, mert az időjárással nem volt szerencsénk. Ez kevésbé zavart a Skocjan barlangban. A túravezető a látványos méretek miatt választotta a Postojna barlang helyett a Skocjant, ami a világ egyik legnevezetesebb barlangja is.

A **Skocjan barlang** a Reka bűvópataknak köszönheti a létét. Erős esőzések után a Reka megduzzad, óriási mennyiségű víz ömlik olyankor a barlangba. Láttunk egy jelet, meddig ért a víz 1965-ben, hihetetlen volt. A bejárat szakaszok közül a Csendesbarlangot fedezték fel legkésőbb, 1904-ben, melyben a föld alatti sétát kezdtük, merész húzással a szlovén csoporthoz csatlakozva. Rögtön az út elején szép cseppkövek láthatók, a bejárat üreg neve Paradicsom. A Nagyterem csak a Csendesbarlangban nagy, itt óriási sztalagmitokat

láttunk, később Orgonát. Találkoztunk denevér kolóniával is, csak úgy sívítottak, de mindez semmi ahhoz képest, amikor átértünk a Zúgó-barlangba. A sziklába vájt lépcsőkön haladtunk a Cerkvenik hídig, alattunk 45 méteres mélység és még fölöttünk is volt távolság. Óriási volt az a rész, legmélyebben 150 méterrel voltunk a föld alatt. Aztán hatásvadász módon egyszer csak kiértünk a szabadba, egy katlanba a hatalmas nyíláson keresztül (ezt a fenti kilátópontról a túra előtt már láttuk).

Délután a tengert, Pirant szeretnénk látni. Később megelégedtünk volna a csúnya nagyváros, Koperral is. Végül a nagy eső miatt az egyhetes kirándulásunk fürdőzés mérlege a következőképpen alakult: ketten hétfőn megmártóztak a bledi tóban, néhányan spontán módon lábat mostak gyalogtűrák során a patakokban. Fürdőruhánk sósak nem lettek.

Szóval Szlovéniába vissza kell még térni: csak vízfüggönyön keresztül láttuk a tengert, csak elmentünk Tolmin mellett, ahol a medvefejet tudjuk, nem voltunk a bledi tó kis szigetén, egyesek nem voltak a Triglavon, mások Ljubljánában és az Isonzónál, háborús emlékhelyből is indokolatlanul keveset láttunk, Skofja Loka is megérne egy sétát ...
(Hazaúton Muraszombaton tartottunk pihenőt a sofőrnek.)